

Kultur- och fritidsnämnden

Bilaga – Insatser och utredningar – Strategi för förebyggande och hälsofrämjande arbete för barn och unga

Status

- Utredningsarbetet avseende Sparks Generation är klar
- Utredningsarbetet avseende Psykisk hälsa bland unga är klar
- Insatsarbetet med Ungt Fokusenkäten är pågående
- Utredningsarbetet om DID är klar
- Utredningsarbetet om Barn och ungas trygghet och säkerhet är klar
- Insatsarbetet om Nätkollen är klar
- Insatsarbetet om Samverkan barn och unga är pågående
- Insatsarbetet om Föräldrar-kampanjen är pågående
- Utredningsarbetet om samverkanstruktur är klar och förslag på framtida förvaltning har framtagits

Sparks Generation (målområde A)

Frågeställning

Är Sparks Generation ett relevant och kostnadseffektivt verktyg för att främja psykisk hälsa hos barn och unga?

Bakgrund

Utredningsgruppens uppdrag var att undersöka om Sparks Generation kunde vara ett relevant och kostnadseffektivt verktyg för att främja psykisk hälsa hos barn och unga. Det är en app och samverkansplattform som hjälper att inspirera unga att hitta och pröva nya fritidsaktiviteter. En av fördelarna med appen var att den enkelt kunde nå ut till alla barn, ungdomar samt föräldrar.

Resultat

Utredningsgruppen bedömde att Sparks Generation varken var ett relevant eller kostnadseffektivt verktyg eftersom kommunen i dagsläget har mer kostnadseffektiva sätt att främja psykisk hälsa och en meningsfull och aktiv fritid hos barn och unga.

Kommunen skulle därför avvakta satsning på Sparks Generation och i stället undersöktes möjligheten att utveckla en funktion i en kommande kommunapp eftersom denna eventuellt kunde nyttjas på ett liknande sätt och skulle därmed vara mer kostnadseffektivt.

Psykisk hälsa bland unga (målområde A, B och C)

Frågeställning

Hur mår ungdomar i Danderyds kommun samt vad behövs för att minska psykisk ohälsa/stärka psykisk hälsa bland ungdomar?

Bakgrund

Danderyds kommun har tillsammans med Täby, Vaxholm och Vallentuna haft ett samarbete med Länsstyrelsen Stockholm och Karolinska institutet (KI) för att få en fördjupad uppföljning av svaren i Stockholmsenkäten. Kommunerna ville få en ökad förståelse kring de oroande resultat som identifierats i delar av Stockholmsenkäten som berör psykisk ohälsa. Uppdraget till KI syftade till att ge en sådan ökad förståelse och innefattade både en kartläggning med datainsamling, analyser av data, rapportering samt förslag på hur denna ökade förståelse ska kunna realiseras i termer av konkreta förebyggande och främjande verksamheter.

Generella resultat

Utredningsgruppen kom fram till att kommunen bör:

- Ta ett helhetsgrepp i frågan genom att utforma en tydlig strategi- och handlingsplan för hur arbetet ska bedrivas i kommunen.
- Arbeta systematiskt för att identifiera behovet av olika typer av insatser på olika preventionsnivåer med olika aktörer.
- Involvera flera olika förvaltningar, inte bara de mer självklara som socialförvaltningen.

- Skola, föräldrar och fritid är tre andra viktiga delar av kommunen i arbetet med att främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa.

Utifrån ovanstående resultat rekommenderades fokus på följande områden för Danderyds kommun:

- Studieteknik: hjälp att hantera de höga kraven och plugga på ett effektivt sätt.
- Stresshantering: både stress över skola och social status. Ta fram konkreta verktyg.
- Social status: att förhålla sig till sig själv och andra människor.
- Kontaktvägar till skolkurator.
- Sömn.
- Stärka föräldrar: genom universella och riktade insatser.
- Skola.

Ungt fokusenkäten (målområde B och D)

Frågeställning

Är metoden lämplig för Danderyds kommun att applicera i kommunala skolor (Ungt fokus metoden)?

Bakgrund

Ungt fokusenkäten har testats i ett pilotprojekt på Viktor Rydbergs gymnasium under 2022. Ungt fokusenkäten är en utveckling av Öckerömetoden. Målet är att minska ANT-konsumtion bland ungdomar genom att öka föräldrars och andra vuxnas attityder och förhållningssätt till ungas alkohol- och drogkonsumtion. Metoden har ett lokalt fokus där vi kan påvisa utvecklingen över tid i åk 7–9 och därmed tydliggöra vilka insatser som behöver sättas in när för att nå störst effekt.

Enkäten har beskrivits som en helhetslösning med lokala drogförebyggare i fokus. Uppföljning sker genom årliga lokala drogvaneundersökningar som återrapporteras till föräldrar, politiker och allmänhet. Fokus för enkäten är ANT¹, hälsa och normbrytandebeteenden.

---

¹ ANT: Alkohol, narkotika & tobak.

Sammanfattning pilotprojektet

Skolan har varit positiv till upplägget, genomförandet, resultatpresentationen och möjligheten till att få ta del av hela resultatet.

Det har fungerat bra med snabb återkoppling till eleverna vilket inte är vanligt. De har innan vår redovisning av resultatet ändå hunnit fråga om resultatet, vilket indikerar intresse.

Formatet att presentera resultatet var särskilt lyckat, både hos skolpersonalen såväl som hos eleverna.

Kommunikation till föräldrarna blir mer relevant och intresseväckande.

Genomför vi enkäten i samtliga högstadieskolor behöver vi noggrant tänka igenom vilken digital plattform vi använder. Både med hänsyn till vad vi vill få ut av resultaten men också hur arbetskrävande en sammanställning och analys av svaren blir.

Detta kompletterar kommunens preventionsarbete som tidigare baserats på Stockholmsenkäten.

Resultat

Ungt fokus får i uppdrag att tillsammans med rektorerna för de kommunala högstadieskolorna titta igenom om de går att genomföra en liknade enkät på alla skolor.

DID (målområde A och B)

Frågeställning

Bör Danderyds kommun bli medlem/referenskommun i DID?

Bakgrund

Datadrivet utvecklingsverktyg (DID) inom ANDTS sker i samverkan med Länsstyrelsen Stockholm, Karolinska institutet (KI) och Sveriges forskningsinstitut (RISE).

DID är ett gratis verktyg som har fyra syften:

1. Att kartlägga risk och skyddsfaktorer och hur kommunerna kan få en bättre ekonomiseffekt i arbetet.
2. Att mäta kommuners nivå av förutsättningar för lokalt främjande och förebyggande folkhälsoarbete, kartlägga befintliga data om

- risk- och skyddsfaktorer för barn och unga och befintliga insatser för att tillmötesgå identifierade behov.
3. Att baserat på kartläggningarna och analyser av dessa, samt i nära dialog med kommunerna, vidareutveckla det främjande och förebyggande arbetet riktat mot barn och unga.
  4. Att följa processer (förutsättningar) och utfall (risk och skydd) i befolkningen över tid.

Resultat

Danderyds kommun blir inte referenskommun men följer Länsstyrelsens och KI:s arbete med de andra referenskommunerna Vaxholm och Vallentuna.

När pilotarbetet med DID är över rekommenderas att Danderyds kommun nyttjar DIDS stöd för Danderyds kommuns hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Med DID får Danderyds kommun ett överskridande kommunalt jämförelseverktyg som borgar för effektiv ekonomisk hushållning.

Barn och ungas trygghet och säkerhet (målområde C)

Frågeställning

Hur ser den lokala bilden ut kring trygghet/otrygghet bland kommunens ungdomar?

Bakgrund

Utredningens främsta syfte var att identifiera och sammanfatta nyckelpersoners upplevelser av trygghet och säkerhet bland barn och unga som lever och verkar i Danderyds kommun genom att identifiera och undersöka:

- Vad nyckelpersoner upplever att barn uttrycker beträffande sin trygghet och säkerhet.
- Vad barn och unga själva uttrycker är faktorer som påverkar deras trygghet och säkerhet.
- Vad nyckelpersoner samt barn och unga anser påverkar trygghet och säkerhet bland barn och unga i högre grad.

Resultat

Samtalen med intervjupersonerna innebar att sex kategorier som påverkar barn och ungas trygghet och säkerhet kunde identifieras:

1. Vuxnas roll och påverkan.
2. Strävan att passa in.
3. Vardagen på nätet.
4. Fysiska platser – det (o)trygga rummet.
5. Kommunikation och värdegrund.
6. Samverkan och utmaningar inom organisationskulturen.

Resultaten av rapporten påvisar att kommunen bör fortsätta arbeta med ovanstående aspekter för att få bättre trygghet för barn och unga i Danderyds kommun.

Nätkollen – En föräldraguide från Ungt fokus och Socialförvaltningen (målområde C)

Frågeställning

Hur kan vi minska kunskapsglappet mellan föräldrar, pedagoger och barn och ungdomar i Danderyds kommun?

Bakgrund

Allt fler barn och ungdomar väljer att umgås digitalt genom framför allt sociala medier och spel. Det har i sin tur skapat ett "kunskapsglapp" mellan unga och vuxna.

Under vårterminen 2021 kontaktade Socialförvaltningen Ungdomskoordinatorerna utifrån att de upplevde att det fanns ett stort behov kring barn och ungdomars användande av nätet. En dialog fördes med skolkuratorerna, vilka bekräftade att de behöver stöttning i detta för att nå ut till föräldrarna. Pilotprojektet startades därför med målet att minska kunskapsglappet mellan unga och vuxna.

Genom att ge föräldrar och andra viktiga vuxna information om de trender som finns på internet, hur skärmtiden påverkar hjärnan och den psykiska hälsan samt om hur bland annat mobbing och sexuella övergrepp har förflyttats till olika internetplattformar kan de få verktyg för hur de ska tänka och agera i frågan. En viktig del är också att ge föräldrar och andra

viktiga vuxna verktyg för att på ett bra sätt kunna prata med barnen om internet. Dessa verktyg ska bland annat grunda i sig i barnens egna önskemål om hur de vill bli bemötta i frågan. Detta för att minska kunskapsglappet mellan unga och vuxna samt öppna upp för en dialog för att därigenom skapa en tryggare plats för Danderyds barn och ungdomar på internet.

Resultat

Arbetet har bestått av fyra delar; en föreläsning för elever i åk 5, en workshop med eleverna, en föreläsning för föräldrarna samt en film från föreläsningen som skickas till skolpersonalen och föräldrar som inte kunde närvara under föreläsningen.

Samverkan barn och Unga (målområde D)

Frågeställning

Hur kan vi nyttja hela kommunens kunskap om barn och unga?

Bakgrund

Kommunen såg behov av att förtydliga och förbättra samverkan kring barn och unga inom kommunens verksamheter. Detta för att bättre kunna nå barn och unga i behov av stöd och mer effektivt utnyttja resurserna. Därför skapades en digital genväg på intranätet i syfte att alla som jobbar med barn och unga ska få en övergripande förståelse om vad respektive förvaltning arbetar med, kunna ta del av och inspireras av varandras modeller med målsättning att bättre kunna nå barn och unga med behov av stöd och mer effektivt nyttja kommunens resurser.

Resultat

Ett mycket stort arbete har gjorts för att klargöra var ”skaven” finns i samarbetet mellan de kommunala verksamheterna som arbetar med barn och unga. Utifrån det har en ”Samverkan barn och unga” sida skapats på intranätet. Där finns:

- Sammanställt lättillgänglig information om flera områden där det blir tydligt att kunskap saknas om hur olika verksamheter arbetar med frågan.

- Utarbetat en samverkansstruktur mellan de kommunala verksamheterna.
- Samlat information om vilka serviceinsatser som erbjuds i kommunen på ett lättillgängligt sätt.

Föräldrar-kampanjen (målområde D)

Frågeställning

Hur skapar vi engagemang hos flera föräldrar och hur kan man nyttja att föräldrar är starka förebilder för barn och unga?

Bakgrund

Föräldrar är nyckeln till beteendeförändring hos barn och unga. Arbetet har identifierat att styrkan med föräldrar i Danderyds kommun är att de är starka förebilder för barn och unga.

Kampanjen fokuserar på positiv föräldraskap och dess kraft och på sådant sätt väcka flera föräldrars intresse att engagera sig.

Målet är att föräldrar ska bli ambassadörer för kampanjen.

Nolltolerans mot alkohol och tobak och stoppa otrygga hemmafester. Föräldrar är förebilder är målområden som har identifierats och som kampanjen ska fokusera på att lösa samt stärka.

Resultat

Utveckling och kommunikationsenheten tillsammans med Ungt fokus och berörda förvaltningar får i uppdrag att ta fram förslag till kampanj.

Samverkansstruktur (målområde D)

Frågeställning

Hur får man en bra samverkan i arbetet kring frågor gällande barn- och ungdomsstrategin?

Bakgrund

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp tillsattes som regelbundet träffades med mål att skapa en framtida organisation för arbetet med barn- och ungdomsstrategin.

Arbetsgruppen fokuserade på att samordna mål och insatser kring barn och unga, skapa förståelse och kunskap om andra verksamheter, dela data och göra gemensam analys av data, utveckla extern samverkan och stärka delaktighet bland ungdomar och föräldrar.

Resultat

Arbetsgruppen har bidragit till framtagandet av ett nytt förslag om att det framtida arbetet inom ramen för ungdomsstrategin ska övergå från att vara ett kommungemensamt projekt till att bli ett förvaltningsövergripande arbete i linje-organisationen.